

Asia: VN/26572/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain ja Oikeuspalveluvirastosta annetun lain muuttamisesta

1. Yleiset kommentit

Lausuntonne yleisesti esityksestä

Poliisihallitus lausuu esityksestä yleisesti.

Poliisihallitus pitää esitettyjä lain muutoksia kannatettavina. Muutoksilla selkiytettäisiin sovittelutoiminnan ohjausta, kehittämistä ja seurantaa. Myös sovittelun palveluntuottajien salassapitosäännöksiä ja tiedonsaantioikeutta sovittelun edellytysten arvioimiseksi ja sovittelua varten täsmennettäisiin.

Esitysluonnoksen mukaan rikos- ja riita-asioiden siirrossa palvelujen järjestämistapaan ei tulisi muutoksia, vaan palveluntuottajat (kunnat, hyvinvointialueet ja järjestöt) tuottaisivat jatkossakin sovittelupalveluita.

Sovittelualoitteita tehtiin vuonna 2023 yhteensä 14 537 asiassa. Suurimman osan aloitteista teki poliisi (90,8 %). Syyttäjien osuus aloitteista oli 8,8 %. Muita aloitteen tekijöitä kuten koulu, sosiaalitoimi ja osapuolet itse oli alle 0,5 %. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia säännöksiin, jotka koskevat aloitteen tekemisen edellytyksiä tai sovitteluun otettavia asioita. Myös alueellisesti sovittelualoitteita tekevien yhteistyötahot eivät muutu, koska palveluntuottajat jatkavat toimintaansa. Sen sijaan valtakunnallinen yhteistyötaho muuttuisi, mikä edellyttää uusien yhteistyömallien luomista Oikeuspalveluviraston ja aloitteita tekevien viranomaisten kesken.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia sovittelun edellytyksiin tai menettelyyn eivätkä asiakkaille palveluja tuottavat palveluntuottajat muutu esityksen johdosta. Siksi arvioidaan, että esityksen suorat vaikutukset asiakkaisiin ovat vähäisiä.

Esityksessä todetaan, että sovittelutoiminnan kehittäminen ja sujuvuus edellyttää tiivistä yhteistyötä eri hallinnonaloilla toimivien sovittelualoitteita tekevien viranomaisten kuten poliisin, sosiaaliviranomaisten ja koulujen sekä erilaisten palveluntuottajien ja järjestöjen välillä. Esityksen mukaan laissa säädettäisiin edelleen rikosasioiden sovittelun neuvottelukunnasta, mutta valtioneuvoston harkittavaksi jäisi, tehdäänkö yhteistyötä neuvottelukunnan muodossa vai jollain muulla tavalla. Siksi ehdotetaan nykyistä väljempää säännöstä, jonka mukaan oikeusministeriön yhteydessä voi toimia neuvottelukunta sovittelun valtakunnallisen kehittämisen tueksi ja yhteistyön edistämiseksi. Neuvottelukunta toimisi oikeusministeriön yhteydessä hallinnonalan muutoksen johdosta. Myös Poliisihallitus on jäsenenä sovittelun neuvottelukunnassa.

Poliisihallituksen arvion mukaan esitetyillä lakimuutoksilla ei ole käytännön vaikutuksia poliisin operatiiviseen toimintaan tai poliisin resursseihin, eikä niillä ole vaikutuksia poliisiyksiköiden yhteistyöhön sovittelutoimistojen kanssa.

Poliisihallitus pitää tärkeänä, että poliisilaitosten ja sovittelutoimistojen hyvää yhteistyötä kehitetään edelleen alueellisesti ja Oikeuspalveluvirasto ja Poliisihallitus kehittävät toimintaa valtakunnallisesti yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Poliisihallitus korostaa myös sovittelutoiminnan resurssien ja osaamisen varmistamista, mikä on olennaista tehokkaan ja tuloksellisen sovittelutoiminnan kannalta.

Lausuntonne vaikutusten arvioinnista

-

2. Ehdotukset palvelujen järjestämisvelvollisuudesta ja valvonnasta (Sovittelulaki 7 ja 7a §)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

3. Ehdotukset neuvottelukuntaa koskeviksi muutoksiksi (Sovittelulaki 6 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

4. Ehdotukset tietojensaantioikeudesta (Sovittelulaki 15, 16 ja 25 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

5. Ehdotukset julkisuuslain soveltamisesta (Sovittelulaki 20 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

6. Ehdotukset siirtymäsäännöksiksi (Sovittelulaki)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

7. Ehdotus talous- ja velkaneuvonnan erottamiseksi oikeusaputoimistoista (Laki Oikeuspalveluvirastosta 1, 2, 4 ja 9 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

8. Ehdotus esteellisyyssäännöksistä (13 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

9. Ehdotus asiakkaan ohjaamiseksi toiseen toimistoon mm. esteellisyystilanteissa (14 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

10. Ehdotus Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimiston johtajaa koskeviksi säännöksiksi (4, 9 ja 15 §)

Kommenttinne ehdotuksesta

-

11. Muut huomiot

-

-

Siivo Kari
Poliisihallitus